

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/68/2023
Identifikačné číslo spisu:	2319202815
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2319202815.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. T., narodenej X. C. XXXX, Y. D. XXXX, zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Kolenčíkom, Šaľa, Družstevná 30, proti žalovaným 1/ G. J., narodenému XX. D. XXXX, N., Š. D. XXX/XX, 2/ O. J., narodenej XX. K. XXXX, N., Š. XXXX/XX, obidvom zastúpeným advokátskou kanceláriou JUDr. Ivan Rendek advokátska kancelária, s.r.o., Galanta, Šafárikova 1522/42, IČO: 52 672 832, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 26C/28/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. októbra 2022 sp. zn. 24Co/61/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. januára 2022 č. k. 26C/28/2019-278 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu 48/50 k celku na pozemku a rodinnom dome bližšie špecifikovaných v žalobe (ďalej len „nehnuteľnosti“). Žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Žalobkyňa a právni predchodcovia žalovaných 1/ a 2/ uzatvorili 25. septembra 1985 kúpnu zmluvu formou notárskej zápisnice, predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu právnych predchodcov žalovaných 1/, 2/ k nehnuteľnostiam o veľkosti 48/50 k celku. Zmluva bola registrovaná štátnym notárstvom v Galante. Rozsudkom Okresného súdu Galanta z 3. novembra 1988 č. k. 7C/173/88-9 súd určil, že kúpna zmluva je relatívne neplatná v dôsledku rozporu s § 140 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Rozsudok nadobudol právoplatnosť 15. decembra 1988.

1.2. Žalobkyňa tvrdila, že vlastnícke právo k spornému spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnostiach vydržala. Podľa záverov súdu prvej inštancie ale neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu jedného zo základných predpokladov vydržania - dobromyseľnosti držby sporného spoluvlastníckeho podielu po zákonom ustanovenej dobu 10 rokov. Súd prvej inštancie mal vzhľadom na zhodné skutkové tvrdenia sporových strán za nesporné, že v čase začatia plynutia vydržacej doby (od uzatvorenia kúpnej

zmluvy 25. septembra 1985) bola žalobkyňa dobromyseľná a držba bola oprávnená, avšak táto dobromyseľnosť trvala najdlhšie do doby doručenia rozsudku Okresného súdu Galanta z 3. novembra č. k. 7C/173/88-9, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté, že kúpna zmluva ako nadobúdaci titul vlastníckeho práva žalobkyne k spornému spoluvlastníckemu podielu je relatívne neplatná. Nespochybnená existencia právoplatného rozhodnutia predstavuje podľa názoru súdu prvej inštancie neprekonateľnú prekážku existencie dobromyseľnosti a oprávnenosti držby žalobkyne. Najneskôr od doručenia predmetného rozhodnutia do dispozičnej sféry žalobkyne nemožno držbu považovať za oprávnenú a žalobkyňu za dobromyseľnú. Žalobkyňa a právni predchodcovia žalovaných 1/ a 2/ po právoplatnom vyslovení neplatnosti kúpnej zmluvy z 25. septembra 1985 nepristúpili k uzatvoreniu iného právneho úkonu a ani nedošlo k prípadnej právnej skutočnosti, v dôsledku ktorých by bolo objektívne možné dospieť k záveru, že sporný spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam patrí žalobkyňi. Podľa súdu prvej inštancie bolo preto irelevantné, že žalobkyňa platila miestnu daň z nehnuteľnosti, ako aj poplatky spojené s jej užívaním. Rovnako nič na veci nezmení ani žalobkyňou tvrdená (i keď nepreukázaná) skutočnosť, že do nehnuteľnosti investovala a zveľadila ju. Ak by tomu aj tak bolo, išlo by o investíciu do cudzieho majetku, nie o splnenie predpokladu vydržania. Rovnako nie je rozhodujúce, či žalobkyňi bola vrátená ňou zaplatená kúpna cena spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti, keďže nejde o hmotnoprávny predpoklad pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, hoci môže predstavovať iný druh právneho nároku žalobkyne. Spis Okresného súdu Galanta sp. zn. 7C/173/1988 sa už v archíve okresného súdu nenachádza, nebolo preto možné overiť pravdivosť tvrdení žalobkyne, uvádzaných až na ostatnom pojednávaní súdu prvej inštancie, že rozsudok č. k. 7C/173/1988-9 jej nikdy nebol doručený, ako ani že podpis na doručenke nie jej podpisom. Na tieto tvrdenia súd prvej inštancie v zmysle § 153 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) neprihliadol.

1.3. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. októbra 2022 sp. zn. 24Co/61/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP) uviedol, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Galanta, ktorým bola vyslovená relatívna neplatnosť kúpnej zmluvy k sporného spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnostiach je pre žalobkyňu ako účastníčku konania sp. zn. 7C/173/1988 záväzný a odvolaciemu súdu v tomto konaní neprislúcha preskúmať závery v ňom vyjadrené. Poukázal, že subjektívne dojmy a pocity žalobkyne z konania vedeného na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 7C/173/1988 sú právne irelevantné. V zhode so závermi súdu prvej inštancie o potrebe aplikácie sudcovskej koncentrácie konania (§ 153 CSP) odvolací súd doplnil, že vyjadrenia žalobkyne sú rozporuplné a účelové. Žalobkyňa v dedičskom konaní po poručiťelovi G. J. výslovne uviedla, že si je vedomá rozsudku z roku 1988, ktorým bola kúpna zmluva vyhlásená za neplatnú. Na existenciu rozsudku sama poukazovala aj v žalobe. Z toho vyplýva, že žalobkyňa o rozhodnutí súdu mala vedomosť; vôbec sa nezmienila o tom, že by súdnemu konaniu nemala rozumieť, ani na základe akých iných skutočností by mala nadobudnúť dojem, že je naďalej podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností. Žalobkyňa až v odvolaní špecifikovala, že konaniu nerozumela po jazykovej stránke, potrebovala tlmočníka a ten jej nebol ustanovený. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôraznil, že spisový materiál ku konaniu sp. zn. 7C/173/1988 sa nezachoval a z rozsudku je zrejmé, že žalobkyňa (tam v postavení odporkyne 3/) bola v konaní vypočutá, čo by nebolo možné, ak by nerozumela položeným otázkam.

2.2. Odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobu zamietol. Správne tiež konštatoval, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno ohľadne preukázania dobromyseľnosti jej držby. V čase začatia plynutia vydržacej doby bola žalobkyňa dobromyseľná, no držba bola oprávnená najdlhšie do doby, kým bolo právoplatne rozhodnuté, že kúpna zmluva z 25. septembra 1985 ako nadobúdaci titul vlastníckeho práva žalobkyne je relatívne neplatná. Od tejto doby nebolo možné držbu sporného spoluvlastníckeho podielu považovať za oprávnenú a žalobkyňu za dobromyseľnú.

2.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1

CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3.1. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že jej držba sporného spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach bola napriek existencii právoplatného rozsudku dobromyseľná. Právni predchodcovia žalovaných ani po vyhlásení kúpnej zmluvy za relatívne neplatnú nežiadali o vydanie nehnuteľností a žalobkyňa nežiadala vrátiť zaplatenú kúpnu cenu. Nechali žalobkyni nehnuteľnosti v držbe, a táto bola vzhľadom na ich vôľu oprávneným držiteľom. Z napadnutého rozsudku nie je zrejmé, či odvolací súd aplikoval § 130 ods. 1 OZ. Odvolací súd sa náležitým spôsobom nevysporiadal s tým, že právni predchodcovia žalovaných prejavili vôľu previesť sporný spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach žalobkyni. Táto vôľa nebola spochybnená ani súdnym rozhodnutím o relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Súdy oboch inšancií vec poňali príliš formalisticky, nezohľadnili, že žalobkyňa je oprávnenou držiteľkou sporného spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach, ktoré zveľaďovala a do ktorých investovala. Podľa dovolateľky rozhodovacia prax odvolacieho súdu posudzuje otázku dobromyseľnosti držby rozdielne. Poukázala na závery rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/30/2010.

4. Žalovaní v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhli dovolanie zamietnuť. Rozhodnutia súdov oboch inšancií považujú za zákonné a vecne správne. Poukázali, že posúdenie dobromyseľnosti nemôže vychádzať len zo subjektívnych predstáv držiteľa. Žalovaní nespochybňovali, že po uzatvorení kúpnej zmluvy mohla byť žalobkyňa dobromyseľná, že jej patrí spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam. Momentom doručenia žaloby v konaní sp. zn. 7C/193/1988 však bol nadobúdaci titul žalobkyne spochybnený a od okamihu doručenia rozsudku č. k. 7C/193/1988-9 jej muselo byť nad všetku pochybnosť zrejmé, že nemá žiaden nadobúdaci titul. K prerušeniu vydržacej doby došlo najneskôr dorúčením predmetného rozsudku. Žalovaní poukázali aj na účelovosť a nepravdivosť tvrdení žalobkyne, pokiaľ ide o priebeh konania o určenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy a jeho výsledok.

4.1. Žalovaní v priebehu dovolacieho konania sa vyjadrili, že po právoplatnosti rozsudku napadnutého dovolaním bol povolený vklad vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu 24/50 v prospech tretej osoby (P. G.), na základe zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (porov. napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

12. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť

rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené.

17. Je potrebné uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k žalobkyňou namietanej procesnej vade; túto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

18. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej autority k zabezpečeniu spravodlivosti. V tejto súvislosti žalobkyňa v dovolaní namietala, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, či v okolnostiach prejednávanej veci prihliadol na znenie § 130 ods. 1 OZ.

19. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

20. Dovolací súd, dbajúc na to, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležité neodôvodnil.

21. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP, stotožniac sa s odôvodnením odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

22. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o taký prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobkyne, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne.

23. Súd prvej inštancie prihliadol na znenie § 130 ods. 1 OZ, v zmysle ktorého pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie (ktorý tvorí súčasť

rozsudku odvolacieho súdu) nevyplýva taká aplikácia príslušného zákonného ustanovenia, ktorá by bola popretím jeho účelu, podstaty či zmyslu. Súd prvej inštancie na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu oprávnenosti držby. Uzavrel, že od okamihu doručenia rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že kúpna zmluva je relatívne neplatná, nemohla byť žalobkyňa dobromyseľná v tom, že jej sporný spoluvlastnícky podiel patrí. S týmto záverom sa v plnom rozsahu stotožnil aj odvolací súd. Existencia právoplatného rozhodnutia, ktorým bola kúpna zmluva vyhlásená za relatívne neplatnú, spôsobila, že dobromyseľnosť držby sporného spoluvlastníckeho podielu žalobkyňou bola objektívne spochybnená. Z uvedeného je zrejmé, že sudy nemali pochybnosť o tom, že držba sporného spoluvlastníckeho podielu zo strany žalobkyne bola od uvedeného momentu neoprávnená. Je pritom irelevantné, že žalobkyňa sa aj naďalej subjektívne domnievala, že jej spoluvlastnícky podiel patrí, pretože po právoplatnosti uvedeného rozhodnutia právni predchodcovia žalovaných so žalobkyňou nepristúpili k uzatvoreniu iného právneho úkonu, ani nedošlo k prípadnej právnej skutočnosti, v dôsledku ktorých by bolo objektívne možné dospieť k záveru, že spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam žalobkyňa vlastní. So všetkými týmito skutočnosťami sa sudy oboch inštancií vo svojich rozhodnutiach presvedčivo vysporiadali (porov. najmä body 21. a 22. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s bodom 23. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu).

24. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že sa žalobkyňa s názormi súdov oboch inštancií nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobkyňou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

27. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

29. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

30. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu - súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

30.1. Dovolací súd už konštantne uvádza, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

31. Žalobkyňa dovolací dôvod v zmysle § 432 CSP vymedzila odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/30/2010 (o dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí, pričom ide o omyl ospravedlniteľný). Namietala, že súdy oboch inštancií vec nesprávne právne posúdili, keď neprihliadli na to, že žalobkyňa je oprávnenou držiteľkou sporného spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam, ktoré zveľadľovala a do ktorých investovala. Vôľou právnych predchodcov žalovaných bolo uzavrieť zmluvu o prevode nehnuteľností na žalobkyňu, ktorá nebola spochybnená ani súdnym rozhodnutím o neplatnosti kúpnej zmluvy.

32. Dovolací súd v súlade s vyššie uvedeným skúmal, či žalobkyňa v dovolaní identifikovala takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzila jej podstatu a uviedla súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré vzhľadla nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu.

33. Vo vzťahu k takto žalobkyňou vymedzenej právnej otázke dovolací súd konštatuje, že ide o otázku, ktorá už bola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu opakovane riešená, preto z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie prichádza do úvahy posúdiť len to, či sa odvolací súd pri jej riešení neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP]; dospel k záveru, že tomu tak nie je.

34. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/30/2010, na ktoré poukázala dovolateľka, sa okrem iného uvádza, že oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať.

35. Dovolací súd v tejto súvislosti tiež poukazuje, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020). S ohľadom na uvedené, za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu pri riešení otázky dobromyseľnosti vydržateľa možno považovať najmä nasledovné:

36. Občiansky zákonník v § 134 ods. 1 a 2 upravuje vydržanie ako osobitný originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. Ide o nadobudnutie vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom. Vydržanie vlastníckeho práva je jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“.

37. Okrem spôsobilého predmetu vydržania a spôsobilého subjektu vydržania základnými predpokladmi

vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby.

38. V zmysle § 129 ods. 1 a § 130 ods. 1 OZ oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/30/2010, zhodne tiež napr. 5Cdo/234/2009, 2Cdo/236/2012, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/87/2010).

39. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí, a že s ňou nakladal ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné (R 8/91).

40. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že mu vec patrí, je nutné hodnotiť nielen podľa subjektívnych predstáv držiteľa, ale i podľa objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (právnemu titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Dobrá viera znamená presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Pri skúmaní existencie dobrej viery treba preto zohľadniť konkrétne právne, ale aj skutkové okolnosti prípadu spojené s prevodom nehnuteľnosti - viažuce sa k nadobúdaciemu titulu (uznesenie najvyššieho súdu z 23. februára 2022 sp. zn. 4Cdo/183/2020).

41. Oprávnenou môže byť len dobromyseľná držba. K posúdeniu, či držiteľ v dobrej viere je alebo nie je, treba vždy pristupovať z objektívneho hľadiska, teda nie z aspektu osobného (subjektívneho) presvedčenia toho, kto tvrdí dobromyseľnosť držby; vždy je potrebné brať do úvahy, či by aj každý iný, v obdobnej situácii sa nachádzajúci držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vlastnícke právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu) vzniku vlastníctva. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), omyl držiteľa musí byť ale vždy ospravedlniteľný (napr. uznesenie najvyššieho súdu z 23. mája 2012 sp. zn. 3Cdo/84/2012).

42. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok, a z ktorého možno vyvodiť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdací titul.

43. Pokiaľ sa žalobkyňa v preskúmvanej veci ujala držby sporného spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach na základe kúpnej zmluvy z 25. septembra 1985, mohla byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je jeho vlastníkom len do času, kým nenastal právny následok úspešného dovolania sa relatívnej neplatnosti tohto nadobúdacieho titulu. Požiadavka súhlasu ostatných spoluvlastníkov s prevodom spoluvlastníckeho podielu bola v čase uzatvárania kúpnej zmluvy v Občianskom zákonníku jasne a jednoznačne vymedzená (§ 140 prvá veta OZ v znení účinnom do 30. júna 1988). Jednoznačne a jasne bol tiež vymedzený právny následok nedodržania tohto ustanovenia v podobe relatívnej neplatnosti pre prípad, že sa tejto neplatnosti dotknutý subjekt (opomenutý spoluvlastník) dovolá.

44. Odvolací súd sa pri svojom právnom závere od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení dovolacej otázky neodchýlil, práve naopak, v plnom rozsahu zohľadnil základné východiská pre posudzovanie predpokladov vydržania a tieto aplikoval na osobitosti konkrétneho prípadu; dospel k záveru, že od okamihu právoplatného určenia relatívnej neplatnosti nadobúdacieho titulu nebolo možné držbu spoluvlastníckeho podielu považovať za oprávnenú a žalobkyňu za dobromyseľnú. Odvolací súd správne prihliadol na skutočnosť, že žalobkyňa bola spočiatku dobromyseľná, že sporný spoluvlastnícky podiel nadobudla na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej s právnymi predchodcami žalobcu 25. septembra 1985. Žalobkyňa teda spočiatku bola oprávnená v dobrej viere, že jej sporný spoluvlastnícky podiel patrí. Odvolací súd správne poukázal, že v danej veci došlo k okolnosti, ktorá mala za následok, že držba prestala byť oprávnená. Zohľadnil, že najneskôr od okamihu doručenia rozhodnutia súdu, ktorým bola vyslovená relatívna neplatnosť nadobúdacieho titulu, nemohla byť žalobkyňa „so zreteľom na všetky okolnosti“ dobromyseľná, že jej právo k spornému spoluvlastníckemu podielu patrí.

45. Dovolací súd v tejto súvislosti nad rámec uvedeného dodáva, že už samotné konanie o určenie relatívnej neplatnosti nadobúdacieho titulu je skutočnosťou objektívne spôsobilou vyvolať u každého subjektu pochybnosť o vlastníctve spornej veci. Existencia právoplatného rozhodnutia potom nielenže musela vyvolať pochybnosť o tom, kto je vlastníkom sporného spoluvlastníckeho podielu, ale bez ďalšieho indikovala, že právne účinky kúpnej zmluvy z 25. septembra 1985 pominuli.

46. Záverom treba tiež uviesť, že právne posúdenie otázky dobromyseľnosti držby je v každom prípade individuálne a závisí od zisteného skutkového stavu každej posudzovanej veci. V prejednávanom prípade súdy oboch inštancií vychádzali z riadne zisteného skutkového stavu, na základe ktorého dospeli k záveru, že žalobkyňa v konaní neunesla dôkazné bremeno ohľadom preukázania takých okolností, z ktorých by bolo možné vyvodiť oprávnenosť držby sporného spoluvlastníckeho podielu.

47. Najvyšší súd s ohľadom na vyššie uvedené uzatvára, že pokiaľ dovolateľka namieta odklon dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe, robí tak neopodstatnene. Dovolací súd, poznajúc svoju vlastnú judikatúru súčasne nezistil, že by v danej veci išlo o naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) resp. písm. c) v spojení s § 432 CSP. Dovolanie v posudzovanej veci preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

48. Podľa § 442 CSP dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Na skutočnosti, ktoré nastali po právoplatnosti rozsudku napadnutého dovolaním sa neprihliada (odsek 4.1 tohto uznesenia).

49. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

50. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.